

Kulturorganisering

Full samling i Troms:

Språk om nasjonal kulturorganisasjon

Troms fylkeskommune samler nå 14 kulturinstitusjoner og alle fylkets 24 kommuner i et prøveprosjekt for å skape bedre fellesarenaer og stå mer samlet om felles sak. På det nasjonale planet er det imidlertid stor uenighet om hvorvidt en fellesorganisasjon a la Norges Idrettsforbund er veien å gå.

Av Martin Moland
martin.moland@ukeavisen.no

Helt siden Kulturbrevet i regi av NOKU, Norsk kulturforum, ble underskrevet av 21 organisasjoner i 2001, har det versert diskusjoner om hvordan Norges tallrike kulturorganisasjoner best bør organisere seg for å få bedre gjennomslag for sine krav, på samme måte som idretten er organisert i paraplyorganisasjonen Norges Idrettsforbund, som nå teller i overkant av 50 forbund, fra kajakk til curling. Men det sitter langt inne.

Nå har Troms fylkeskommune invitert med seg alle kommunene og kulturlivet i Troms til samarbeidsprosjektet **Rom for kultur**. Formålet med prosjektet er utvikling og oppgraderinger av kulturarenaene i fylket, samt kompetanseheving i kulturlivet, blant annet gjennom en kartlegging av kulturarenaene som finnes i Troms. Slik håper de at både lokale og nasjonale aktører får bedre

arenaer når de enten framfører lokale oppsetninger eller turnerer i det nordnorske fylket. Prosjektet skal også bidra til økt lokalt samarbeid, samt økt samarbeid mellom profesjonell kompetanse og frivillig kulturliv. På den måten vil prosjektet kunne bedre samarbeidet på sikt, mener prosjektleder **Anne Mette Sætra** i Troms Fylkeskommune.

– Prosjektet er viktig både for å sette fokus på arenasituasjonen, men også som en god «koblingsboks» mellom kulturaktørene og offentlige forvatningsnivå på kulturfeltet. Verdien av å snakke sammen og jobbe for samme mål er uvurderlig, sier hun.

Også andre steder i Norge vokser det nå stadig oftere frem et systematisk samarbeid mellom institusjoner, organisasjoner og arrangører. Kulturhuset i Sandnes, Festiviteten i Haugesund, Kilden i Kristiansand og Rogaland Teater i Stavanger har disse dager premiere på oppsetningen av Les Misérables. Hver for seg hadde dette vært et veldig tungt løft på alle måter.

SAMLER SEG: Kulturen i Troms har samlet seg til samarbeid for bedre arenaer. Her er (f.v.) DKS-koordinator i Troms, **Mona Aas Johansen**, prosjektleder for Bibliotekrom i Troms, **Marit Andersen Somby** og kultursjef i Skånland kommune, **Elisabeth Øien**, fotografert foran Huset i Havet i Skånland kommune.

Selv om dette ikke utgjør et første steg i retning av en nasjonal kulturorganisasjon, var tettere samarbeid i kulturen en av de viktigste ambisjonene for Norsk Musikkråds **Magnar Bergo** og hans støttespillere da de gjennomførte **Tippenøkkelaksjonen** i 2011, som samlet omtrent 50 organisasjoner i kamp for samme sak. Også prosjektleder Sætra mener samarbeid kan være løsningen for kulturlivet, om ikke annet så for Troms' kulturliv. Dette er også målet for Rom for kultur.

– Samarbeid er et stikkord for å få til en utvikling, både fordi mange av lokalsamfunnene i Troms er små og vi er avhengige av at alle gode ressurser trekker i samme retning, men også fordi det i dag ikke finnes etablerte strukturer for et felles løft for kulturen slik som for eksempel idrettsrådene i kommunene, sier hun.

I tillegg til arenakartleggingen ønsker prosjektet å jobbe for varige samarbeidsstrukturer lokalt og regionalt, og Sætra mener det kan være en idé å begynne arbeidet med den nasjonale samlingen på det lokale planet.

– I forhold til nasjonale overbygde interesseorganisasjoner for et samlet kulturliv, ser vi at det kanskje er behov for å bygge strukturer lokalt og regionalt først. Om vi ikke får til lokale samarbeid på tvers har vi et svakt fundament å bygge videre på, sier hun.

Skeptiske skuespillere

Til tross for at man nå ser eksempler på at kulturlivet samler seg om felles prosjekter på det regionale planet, møter tanken om et mer sam-

FOTO: TROMS FYLKESKOMMUNE

let kulturliv under en felles paraplyorganisasjon blandede reaksjoner fra nasjonale kulturorganisasjoner. **Norsk Skuespillerforbund**, som blant annet er organisert i Kunstnernettverket, en sammenslutning av 20 organisasjoner for utøvende kunstnere, ser ikke noe stort behov for å ha en enda større paraplyorganisasjon for å samle hele kulturlivet.

– Jeg kan se for meg en felles scenekunstorganisasjon som består av skuespillere, teaterinstruktører, dansere, scenografer og så videre, men for hele kulturfeltet er jeg mer skeptisk, sier forbundsleder **Hauk Heyerdahl** i Skuespillerforbundet.

Heyerdahl tror det vil bli for vanskelig å samordne alle de ulike aktørene i kulturlivet under en felles fane, og i kamp for felles saker. Han peker blant annet på at erfaringene fra Kunstnernettverket tilsier at det er vanskelig å få aktører som er så varierte som de 20 interesseorganisasjonene for utøvende kunstnere til å gjøre felles front i enkeltspørsmål. Erfaringene fra diskusjonene i Kunstnernettverket gjør at Heyerdahl tror at en norsk kulturparaply kan bli fryktelig vanskelig å håndtere når det virkelig blåser opp til storm.

– Jeg syntes tanken om en paraplyorganisasjon for kulturlivet er spennende. Jeg er imidlertid er svært usikker på hvor godt den hadde fungert. Det er sterke og svært ulike interesser i de forskjellige kunstnerorganisasjonene, noe som kan gjøre et samarbeid vanskelig, sier han.

– Kan ikke sammenligne

Paraplyorganisasjonen **Norske Billedkunstnere**, som også er organisert i Kunstnernettverket, er også skeptiske til ideen om en slik paraplyorganisasjon. Daglig leder **Gjert Gjertsen** sier han ikke

«Det er sterke og svært ulike interesser i de forskjellige kunstnerorganisasjonene, noe som kan gjøre et samarbeid vanskelig»

Hauk Heyerdahl, forbundsleder i Skuespillerforbundet

ser noe poeng i dette. Han mener derfor parallellene som trekkes til Norges Idrettsforbund faller på sin egen urimelighet.

– Alle idrettens særforbund ser ganske like ut, og er forholdsvis likt oppbygd med overlappende interesser. Dette er definitivt ikke tilfellet i kulturlivet, der man har både selvstendige næringsdrivende og en rekke andre grupper representert. Det gjør at man heller ikke har de samme behovene, verken i møtet med politikere eller internt. Dette taler mot å organisere et stort kulturforbund, sier han.

Han får imidlertid liten støtte for dette synet hos **Kjærsti Gangsø**, daglig leder i **Studieforbundet Kultur og tradisjon**, som organiserer omtrent 150.000 medlemmer under sin fane. Hun mener det kan være nyttig å finne en organisasjonsform som kan favne bredere enn det dagens nettverk gjør.

– All egen erfaring tilsier at det er lurt å samarbeide om saker man er enige om. Det finnes i dag flere paraplyer innenfor den frivillige delen av kultursektoren, men kanskje ingen som favner vidt nok til at alle finner sin plass der. Sånn sett kan det være fornuftig å etablere et nettverk, forum eller lignende som favner videre enn de vi har i dag, skriver hun i en mail til Kultmag/Ukeavisen Ledelse.

Også **Liv Ramskjær**, generalsekretær i **Norges Museumsforbund**, sier seg enig i at det kan være en løsning å se på en større organisasjon.

– Det er i alle fall på tide å diskutere hvordan organisasjonene kan samarbeide for å tale hele kulturens sak etter regjeringsskiftet, og finne gode strategier for dette. Om det er på tide å organisere seg i en større forening eller ikke vil avhenge av om det er et godt felles grunnlag som kulturaktørene kan samle seg om for å snakke med en felles

stemme – og en bred enighet om dette. Dersom det er grunnlag for å etablere en sterk større forening kan det være av interesse å diskutere dette, sier hun.

Noe å bygge på

Med over halvparten av Norges befolkning organisert i ett av 54 særforbund er **Norges Idrettsforbund** en av de største paraplyorganisasjonene i landet. Assisterende generalsekretær **Øystein Dale** sier at det avgjørende for at en slik paraplyorganisasjon skal fungere, er at alle må trekke i samme retning. Klarer man ikke å skape en felles grunnmur, er det heller ikke noe å bygge på.

– Man må først avgjøre om det faktisk finnes mye å bygge et felles samarbeid på. Om alle har en tendens til å gå sin egen vei ved hver eneste korsvei vil det være vanskelig å bygge respekten for en slik paraplyorganisasjon, skriver han i en e-post til Kultmag.

Dale understreker at Norges Idrettsforbund har vært svært nyttig for at norsk idrett har fått en så framtrædende posisjon i den norske offentligheten. Paraplystrukturen har også vært viktig for å forene en lang rekke ulike særforbund, understreker han.

– Norsk Idrett har hatt behov for en felles paraplyorganisasjon både internt og i forholdet til eksterne aktører. Dette har ikke minst hatt betydning når det gjelder det strategiske arbeidet og ryddigheten i kontakt med det offentlige. Rollen som paraplyorganisasjon krever imidlertid en bevisst og balansert arbeidsform, med forståelse for felles verdier som må balanseres mot den enkeltes organisasjons behov, avslutter han.

Se Kultmag.no for fullstendig oversikt over deltagere i Rom for kultur. ○

Den 27. og 28. mars arrangeres Norske Festivalers årskonferanse. Sted er Quality 33 Hotell, Økern, Oslo. Temaet er «Kommunikasjon og Synlighet».

Norge er et land hvor det jevnt fordelt er over to festivaler i snitt per kommune. Å være synlig, kunne kommunisere og bli sett og hørt, er utfordrende i den tette konkurransen om publikums gunst. Så, for å lykkes, hva er det viktig å fortelle? Hvordan? Ved hjelp av hvilke verktøy og, ikke minst, gjennom hvilke kanaler? Dette er noen av spørsmålene konferansen tar opp.

Fullstendig program og lenke til påmelding finner du på vår hjemmeside www.norwayfestivals.com

FOTO: NIKOLAJ LUND / ICMF

Norske Festivaler